

Gospodarski Glasnik

za Štajersko.

List za gospodarstvo in umno kmetijstvo.

Izdaja ces. kr. kmetijska družba na Štajerskem.

List velja na leto 4 krone.

Udje družbe prispevajo na leto 2 kroni.

Udje dobé list zastoj.

Vsebina: Od uredništva. — Razlastitvena pravica za industrijo. — Triletno poskusno gnojenje na travnikih. — Razstava ovac na graškem jesenskem sejmu. — Iz razprav osrednjega odbora c. kr. kmetijske družbe na Štajerskem. — Perutninarski list: Sulmodolska kokoš. — Zborovanja podružnic. — Iz podružnic. — Uradno. — Zadruga Poročila zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem. — Tržna poročila. — Oznaniila.

Z ozirom na to, da se že dalje časa ponatiskujejo članki iz „Gospodarskega Glasnika“ in „Zadruga“ brez našega izrečnega dovoljenja in brez navedenega vira, je podpisano uredništvo prisiljeno izjaviti, da je ponatis katerega koli članka dovoljen le, če se navede vir. Uredništvo.

Razlastitvena pravica za industrijo.

V industrijskih krogih se sedaj vrši zelo živahna agitacija, ki dela na to, da bi dobila industrija postavno pravico razlastitve posesti. Kako daleč so ta stremjenja že prišla, se lahko povzame iz dejstva, da je c. kr. trgovinski minister v odloku, naslovljenem 16. aprila t. l. na industrijske korporacije, obravnavo o tem vprašanju navzdignil in želel tozadevna mnenja. Da pojasnimo pojem „razlastitvena pravica“, zadošča pač, če opozorimo na odredbe, ki so v navadi pri stavljenju železnih prog. Kakor je znano, se v takem slučaju posestnik ne more upirati in mora od stavbenega podjetja zahtevano zemljišče za primerno odškodnino prodati. Enak namen ima tudi ona razlastitvena pravica, ki jo hoče doseči industrija. Navedeni odlok c. kr. trgovinskega ministrstva navaja nekatere teh namenov in med njimi sledeče:

1. Naprave za dobivanje in prevajanje elektricitete.

2. Možnost lahkega, hitrega in kolikor mogoče cenega transporta.

3. Razširjatev obratnih naprav.

Že teh par toček kaže dovolj jasno, da si tukaj v marsičem nasprotujejo interesi industrije in posestnikov. Pomislimo samo, kake posledice bi prišle, če bi se ta razlastitvena postava sprejela in začela rabiti.

Posestnik bi se ne mogel upreti temu, da bi se po njegovi zemlji speljala električna žica industrijskih naprav ali da bi se na njegovi zemlji sami ustvarila taka naprava. Isto velja tudi glede naprave električnih dvigalnic na vrh, ozkotirnih železnic, prenosnih prog, normalnotirnih industrijskih železnic, cevi za dovažanje in odvažanje tekočin in plinov, n. pr. za pomije, paro, stlačen zrak, svetilni plin, kisline i. t. d. Če hoče kak industrijelec svoj obrat razširiti, potem se mu naj da

možnost, da lahko dobi sosedovo zemljišče tudi proti lastnikovi volji s pomočjo razlastitve i. t. d.

Jasno in lahko umljivo je, da bi kmetijska posestva, če bi industrijske naprave dobile to pravico, izgubila mnogo svoje vrednosti, kakor bi se sploh vsako kmetijsko obratovanje zelo zavrlo. To bi bil očiten napad na pravico privatne lasti in ukinitve državnopravne veljave nedotakljivosti privatne lasti in zaradi tega je tudi popolnoma umljivo, če gledajo kmetijski krogi tej akciji z neko nervoznostjo v oči. V uradnih glasilih zveze avstrijskih industrijelcev piše dr. Hertz v referatu, ki obravnava vso stvarino, ki prihaja pri razlastitvi v vpoštev, za trgovinsko ministrstvo tak celeten referat. Iz tega spisa se lahko posnema, da je našim industrijelcem že ta v odloku trgovinskega ministrstva skicirani načrt za razlastitev premajhen in preozek. Po tem referatu se naj za podlago tej postavi vzame § 365. splošnega državnega zakonika, ki dovoljuje rabo posestne pravice samo v toliko, v kolikor se ž njo „ne poseza v pravice tretje osebe in v kolikor se ne prekoračijo v postavah za ohranitev in pospešitev splošnega blagostanja predpisani pridržki.“ Dr. Hertz trdi, da se mora načeloma vse, kar lahko pospešuje industrijo, smatrati kot pospeševanje skupnega, splošnega blagostanja in da naj bo imenovana točka splošnega državljankega zakonika oni pomoček, s katerim bodo oblasti v vseh razlastitvenih sporih razsojale v prilog industrije, dokler se ne bo mogla s pomočjo parlamenta ustvariti primerna razlastitvena postava. Da to še danes ni mogoče, ker se temu upira dovolj močna agrarna zavest, ki že popolnoma zabranjuje postanek take postave, to se zdi, da dr. Hertz sam uvideva. Zato zastopa v navedeni razpravi mnenje, da se naj razlastitvena pravica, ki je danes legislativno (s postavodajo) ni mogoče doseči, počasi uvede administrativno. Zato bodo morali kmetijski krogi z veliko pozornostjo zasledovati to gibanje med industrijelci in ravnanje naših upravnih oblasti, da bodo vedno na braniku proti razlastitvi.

Nam gre pred vsem za vse kaj drugega, ko za to, da bi delali industriji težave s sovražnim stališčem. Zelo dobro vemo, da je industrija naraven otrok

našega kmetijstva in da imata obe ti skupini marsikaj skupnega in da sta do neke mere navezani ena na drugo.

Iz tega vzroka je naše kmetijstvo vse trgovskopolitične eksperimente, ki so se v zadnjih desetletjih delali samo na njegov račun, mirno sprejelo in prenašalo v nadi, da bi vsaj naša industrija od tega imela kako korist; šele ko se je pokazalo, da so vse te velike žrtve zaman in da jih kmetijstvo ne more več nositi, se je obrnilo proti vladajočemu trgovskopolitičnemu toku. Škoda od dima, ribam v vodi, opustošenje kulturne zemlje v rudokopnih krajih, pred vsem pa vedno bolj priljubljeno odlaganje velikih ubožnih bremen na ramena že tako zadolženih in siromašnih kmetijskih občin vsled vedne industrijalizacije, pomanjkanje poslov zaradi bega z dežele v mesto in vzgajanje državi in družbi od dne do dne bolj nevarnih, revolucionarnih mas proletarijata: vse to so bremena zase, ki zadevajo v najhujši meri naše kmetijstvo, ki jih mora nositi, ne da bi se kaj razbremenilo ali primerno odškodovalo, kar bi vsaj odgovarjalo načelu: Enaka pravica za vse.

Če kličejo torej danes kmetovavci industriji: Dosem in ne dalje! — delajo to samo v pravičnem silobranu. Njim gre danes za njihovo eksistenco, za bodočnost njihovih rodbin in njihove zemlje. Na drugi strani pa gre samo za tem, da se dobiček poveča. Da to stremljenje v smislu postave ne spada v pospeševanje splošne koristi, tega nam pač še ni treba posebe dokazovati. To je mogoče posamezniku zelo potrebno, splošnost pa nima prav nič od tega. Ta ima največji interes na tem, da so dohodki in njih možnosti kolikor možno enakomerno razdeljeni, ta tudi ne more dopuščati, da se v državi ena produkcijska vrsta bogati na stroške druge in končno ob primerni priliki z nabito mošnjo odide v inozemstvo in prepusti domačemu prebivalstvu na prosto roko, kako naj popravi zapuščeno, opustošeno zemljo in dvigne uboštvo ljudij.

— r.

Triletno poskusno gnojenje na travnikih.

Pridelovanje krme igra v vseh krajih mnogo večjo in važnejšo ulogo ko prejšnje čase. Krme pravzaprav ne moremo nikdar

imeti dovolj; kajti nele, da imamo sedaj več živine ko poprej, tudi krmimo jo boljše, ker vemo, da imamo pri tem večji dobiček ko pa pri borni krmi. Tudi po gorah, kjer so skoro le sami travniki, se jim mora posvečati posebna pozornost, ker je od njih odvisen glavni dohodek v kmetijstvu. Poleg pravilnega obdelovanja je tudi pravilno gnojenje, ki ga travnik potrebuje. Gnoj je krma za rastline in kakor moramo dajati živini krmo redoma in v primerni množini, tako je to potrebno tudi pri rastlinah, torej tudi na travnikih. Hlevski gnoj in gnojnica sta glavni gnojili in čim bolj skrbimo pri njih shranjevanju in porabi, tem boljše je za gospodarstvo. Gnojišče in greznica sta nekako merilo za presojo kmeta. Če sta dobra in primerno opremljena in če se jima pozna, da se skrbno zbirata in pripravljata, potem lahko rečemo, da je gospodar skrben in da gre ž njim naprej.

Po gorah pa imamo večje travnike, na katere ne moremo spravljati hlevskega gnoja, ker so preveč strmi ali preveč oddaljeni. Tukaj je posebno primerno umetno gnojilo. Ž njegovo pomočjo se lahko tudi na velikih strminah dosežejo dobri, izdatni pridelki. Važno pa je, da se rabi pravo umetno gnojilo in v primerni množini. Podpisani je naredil pred tremi leti v ta namen poskus, da bi dal vzgled za posnemanje. Gnojiti bi se morala neka proti severu obrnjena strmina, ki sploh še ni bila nikdar gnojena. Kosila se je doslej samo vsako leto enkrat, večkrat tudi le vsako drugo leto in ni povrnila truda. Pognojila se je popolnoma z dušcem, kalijem in fosforjevo kislino in sicer na dva načina, da bi se učinkovanje lahko boljše primerjalo.

Dne 17. aprila 1906 se je nanjo namreč potrosilo:

1. parcela na joho 85 kg žveplovokislega amonijaka, 58 kg 40 odstotne kalijeve soli, 250 kg superfosfata; stroški za gnojenje in trošenje so znašali 72 K 82 v.
2. parcela na joho 285 kg gvana, 34 kg 40 odstotne kalijeve soli, stroški za to gnojilo in trošenje 84 K 35 v.

Pridelalo pa se je na oral:

leta	1. parcela	2. parcela	3. negnojena
1906	33.92 dz	33.19 dz	9.51 dz
1907	23.95 "	23.55 "	9.68 "
1908	12.49 "	11.95 "	8.55 "

Če računamo g sena na 5 K, potem je bil pridelek vreden:

leta	1. parcela	2. parcela	3. negnojena
1906	169.60 K	165.95 K	47.55 K
1907	119.75 "	117.75 "	48.40 "
1908	62.45 "	59.75 "	42.75 "

Skupaj 351.80 K 343.45 K 138.70 K

Torej vidimo, da se je gnojenje že v prvem letu izplačalo. Dasi se je le enkrat gnojilo, vendar je bil učinek naravnost čudovit še tretje leto, kajti leta 1908. je dala prva parcela še 3 94 metrskih stotov in druga 3 2 metrskega stota več sena ko negnojena. Tudi je bila krma popolnoma drugačna in še zadnje leto se je že od daleč poznalo, kje je gnojeno in kje ne. Gnojilo se je tako pozno (17. aprila) zato, ker se je bilo sicer bati, da bo gnojilo odplavljeno, kar bi se zgodilo, če bi se potrosilo na sneg ali zmrznjeno zemljo. Sicer se lahko gnoji ob vsakem letnem času, torej tudi sredi poletja, samo v tem slučaju ne smemo zahtevati učinka kar v prihodnjih dneh. Naj še omenimo, da

bi bili stroški za to gnojenje še mnogo manjši, če bi se vzela drugačna gnojila, n. pr. Tomaževa moka ali kajnit.

Vsakomur lahko priporočamo porabo umetnega gnojila tam, kamor se ne more priti z gnojnico in hlevskim gnojem. Samo treba paziti, da je pravilna vrsta gnoja in zadostna množina. H. Albrecht.

Razstava ovac na graškem jesenskem sejmu.

(Od 1. do 3. oktobra 1909.)

Razstava plemenskih ovac, ki jo je priredila c. kr. štajerska kmetijska družba o priliki letošnjega jesenskega sejma, je zaradi tega posebno važna, ker je prva razstava ovac v večjem štilu, ki so se je udeležili vsi trije deli dežele, tako da je opazovavec lahko dobil pregledno sliko o stanju in razširjenosti ovčarstva na Štajerskem. Res je sicer, da je bila z deželno razstavo leta 1880. zvezana tudi razstava ovac. A ta je bila tako maloštevilna, da ž njo nikakor nismo dobili popolnoma zanesljive slike o razvoju te živinorejske panoge, to pa še tem manj, ker je pretežna večina tedaj razstavljenih ovac bila angleške pasme (Shropshire) ali pa so bile križanke te pasme in jezerske. Kot razstavljalce v letu 1880. nahajamo Henrika grofa Attemsa (Sv. Peter), ki je dobil za razstavljeno pleme pasme Shropshire in križank te pasme z jezersko častno diplomu, nadalje graščinsko upravo Fale pri Mariboru grofa Zabeo s plemenom jezerk, ki se jim je priznala diploma priznanja, dočim je dobil Anzelm Krenn v Stübmingu pri Turnavu za pleme jezerk dve denarni nagradi po 10 goldinarjev. Iz malega števila premiranih živali lahko sklepamo, da je bilo število razstavljenih ovac zelo malo, da je znašalo menda komaj kakih 20 do 30 repov. Že pri takratni razstavi je tožil poročevavec (dr. H. Klingau) o mali razširjenosti ovčarstva na Štajerskem v primeri z drugimi deželami in je trdil, da ima med vsemi avstrijskimi deželami štajerska najmanj ovac. V resnici stoji naše ovčarstvo pod državnim povprečjem in štajerska dežela je glede števila ovac na 10. mestu. Če je bila ta pritožba že takrat opravičena, je tembolj še danes, ko je število ovac še bolj nazadovalo, skoro za 35 odstotkov. Ko se je leta 1880 štela živina, se je na Štajerskem še naštel 188.273 ovac; 10 let pozneje, leta 1890., jih je bilo le še 162.416, leta 1900. pa je še to število padlo na 123.245 repov. Torej je v 20 letih nazadovalo za 65.000. Od leta 1860. naprej, ko se je naštel še 193.735 ovac, je to število vedno in neprenehoma nazadovalo. Ta prikazen je že zaradi tega zelo neljuba, ker so cene za ovce in za volno popolnoma primerne in ker je na Štajerskem mnogo in velikih krajev, kjer bi se poleg goveda, konjev in svinj lahko z uspehom in dobičkom redile tudi ovce. Tudi moramo pomisliti, da potrebujemo za rejo ovac malo truda in dela in torej malo delavskih moči, ki so že tako zelo redke in dragocene. In kako mnogostransko korist nam daje ovca s svojim okusnim mesom, volno, kožo in s svojim mlekom, katerega vrednost se še premalo pozna in ceni. Danes, ko se rabi leto za letom vedno več lodna, bi naj

naše domače kmetijstvo delalo na to, da bi za domače tvornice doma izdelalo dovolj volne. Z ozirom na zadovoljnost in neizbirčnost ovce, njeno lahko prezimovanje je reja ovac posebno za strme in gorate, malo rodne kraje največje važnosti, mnogo koristi in mnoga gospodarstva s svojimi dragimi posli in dninarji, ki čez leto več pojedjo, ko lahko plug v najugodnejših razmerah pridela, bi si bila precej na boljšem, če bi se pri njih uvedla reja ovac.

Pri ovci se kapital v enem letu dobi. To je posebna prednost in lastnost te domače živali. K temu še prihaja da se ovca zaradi svojega mesa zelo lahko proda, zaradi česar je ravno za našo deželo posebno važna. V Nemčiji, Švici, na Francoskem, Angleškem je bravina ravno tako in še bolj priljubljena ko govedina in znajo jo na najrazličnejše in okusne načine prirejati. V interesu zdrave in mnogostranske aprovizije bi se moralo z vsemi sredstvi delati na to, da bi se vsi večji avstrijski trgi preskrbeli z dovoljno množino ovčjega mesa.

Za rejo ovac je že od nekaj posebno primerno tursko pogorje, potem gorovje zapadne Srednje Štajerske, okoli Slovenjega Gradca in Šoštanja, Uršula, deloma Pohorje in Kozjak, prav posebno pa Solčavske planine in njih okolica. Marsikatera kmetija v teh krajih se še danes na zelo hvale vreden način peča z rejo ovac; nikakor pa ni mogoče dvomiti, da bi se lahko redilo na njih še tri- do štirikrat večje število ovac. Po izkušnjah, ki jih imamo doslej pri pospeševanju ovčje reje, se bo tudi še enkrat popolnoma posrečilo to število znatno povzdigniti. Če posvečajo danes kmetovavci govedoreji, konjereji in svinjereji več pozornosti, ne smemo prezreti, da je to dejstvo marsikaj povzročilo, česar še pri ovčereji nimamo. Štajerska kmetijska družba je v tej stvari storila prva korak, da se zaustavi vedno nazadovanje našega domačega ovčarstva. Vseled nasvetov potovalnega učitelja za živinorejo, gospoda Martina Jelovška se je poskusilo najprej najpriprostejše in prvo sredstvo, to je oddaja regeneratorev v svrhu osveženja krvi v onih krajih, kjer so se že pokazali prvi znaki degeneracije. Pri tem se je družba držala načela, da ne bo uvajala tuje krvi, ampak da bo skušala popraviti telesne oblike, doseči primerno rast in boljšo volno s pomočjo domačih pasem. Regeneratorji so se vzeli izmed ovac solčavskih planin, ki so že od nekaj kazale lepšo rast in boljšo volno. Solčavska ovca je zelo v sorodu z jezersko ali karavansko ovco, ki je menda že tisoč let, odkar so ti kraji sploh obljudeni, tam doma. V vseh čredah, v katere so prišli možiki regeneratorji, so delovali poživljajoče in trajno. V letih 1902 do 1908 se je iz Solčave poslalo 137 ovnov v okraje Aflenz, Neumarkt, Judenburg, Jedlnik, Most, Knittelfeld, Murau, Rottenmann, Osoje, Liezen, Marijino Celje in Gröbming na Gornjem Štajerskem, na Srednjem Štajerskem v okraje Friedberg, Birkfeld, Voitsberg, Vorau, Ivnic, Pöllau, Lonč, Hartberg, Videž in na Spodnje Štajersko v okraje Konjice, Marnberg, Maribor, Slovenja Bistrica, Slovenji Gradec, Obrovgrad, Sevnico, Šoštanj; na

Gornje Štajersko jih je šlo 38, na Srednje 41, na Spodnje pa 58.

Da bi se pokazalo, na kak način je ta rejska odredba, omogočena s podporo visoke vlade, zboljšala ovčarstvo po posameznih delih dežele in kake so solčavske domače ovce, se je o priliki jesenskega graškega sejma 1909 priredila tudi razstava ovac.

Vsak nepristranski opazovavec te razstave bo moral priznati, da se je ta akcija popolnoma posrečila in da zahteva še nadaljevanje in zboljšanje, kakor tudi nove odredbe, ki bodo merile na to, kako bi se ovčereja pozdignila. Ta razstava ovac je jako jasno pokazala, da zasluži štajerska ovčereja, da se ji v bodoče posveča še večja pozornost in da to ne bo samo v korist kmetijstva, ampak tudi industrije, trgovine in konzuma.

Po tem uvodu preidemo na razstavo samo. Katalog nam daje vsa potrebna pojasnila. Da bi se dobil kolikor mogoče dober vpogled v rejo, so se skušale pridobiti na razstavo vse rabne kategorije: stari in mladi ovni, ovce, mlade plemenske ovce, mladi ovniči in ovčice in skopci. Razstave se je udeležilo 24 ovčerejev s 151 plemenskimi ovci in sicer je bilo 25 starih in 6 mladih ovnov, 47 ovac, 11 mladih plemenskih ovčic, 28 možkih in 22 ženskih jagnjet in 12 skopcev. Razdelitev po deželnih delih je bila sledeča: iz Gornje Štajerske je bilo iz okrajev Neumarkt in Knittelfeld 25, iz Srednje Štajerske iz okraja Voitsberg 12. Spodnja Štajerska je bila zastopana s 113 repi, od teh jih je bilo 16 iz slovenjegraškega okraja, 82 iz občine Solčava in 15 iz občine Luče. Iz okrajev Neumarkt, Knittelfeld in Voitsberg se je razstave udeležil po en ovčerejec, iz okraja Slovenji Gradec 5 in iz občin Solčava in Luče gornjegraškega okraja skupno 16 razstavljalcev. Da bi se dobil popoln pregled deželne ovčereje, bi bilo želeli, da bi se razstavile tudi ovce iz severozapadne Srednje Štajerske, iz dolin Aniže in njenih pritokov. Žalibog so bila tozadevna prizadevanja brez uspeha, tako da dva za našo ovčerejo precej važna okraja na tej razstavi nista bila zastopana. Ker se je tudi v te kraje dalo veliko število regeneratorjev, bi bilo želeli, da bi se pokazalo, kaj so dosegli. Vse ovce so bile, kakor je bilo določeno, 30. septembra že v hlevu na graškem jesenskem sejmu, tako da so razsojevalci lahko svoje delo začeli že 1. oktobra zjutraj.

V razsodišču so bili sledeči gospodje: Alojz Mauerhofer, izdelovatelj volne-nega blaga v Pöllavu; Ivan Pušenjak, nadučitelj pri Sv. Mihelu nad Mozirjem; Paul Rainer vitez pl. Naredi, strokovni učitelj na deželni poljedelski šoli v Grottenhofu pri Gradcu; Karl Reßler, gostilničar, mesar in posestnik v Neumarktu; Simon Stölzl, izdavatelj volne-nega blaga v Bistrici, pošta Sv. Peter na Kammersbergu, Gornje Štajersko; Alojz Walz, živinozdravnik in ravnatelj mestne klavnice v Gradcu.

Ocenjevalo se je troje in sicer:

1. Splošna porabnost in sposobnost za plemo, rast in oblika telesa;
2. pripravnost za pitanje;
3. kakovost volne

Pod točko 1. navedene lastnosti so ocenjevali vsi ocenjevalci; one pod točko 2. sta ocenjevala dva znana poznavatelja mesar Reßler in ravnatelj mestne klavnice Walz, dobroto volne pa izdelovatelj volnenega blaga Mauerhofer-Pöllau in Stölzl-Bistrica-Oberwölz.

Razstavo je otvoril 1. oktobra ob 9. uri zjutraj ekselencia načelnik Edmund grof Attems ob navzočnosti zastopnika visokega c. kr. poljedelskega ministrstva, c. kr. vladnega svetnika Henrika Giertha, zastopnika visoke c. kr. namestnije c. kr. dvornega svetnika Henrika viteza pl. Hammer-Purgstalla, deželnega veterinarne poročevalca Edvarda Januschke, člana osrednjega odbora dr. E. Klusemanna, večjega števila članov razstavnega odbora, deželnih strokovnih organov, razsojevalcev in razstavljalcev. Načelnik je pred vsem pozdravil zastopnika visoke vlade, ki se jima je zahvalil za blagohotno državno podporo, nadalje gospode razsojevalce, posamezne razstavljalce, kakor tudi pri razstavi udeležene strokovne organe in uradnike družbe, posebno gospoda Jelovška in in njegovega asistenta Zupanca in je podal v kratkih besedah pregled o pomeni in namenu te razstave, pri čemer se je posebno zahvalil onim kmetovavcem, ki se niso ustrašili nobenega truda in so iz najbolj oddaljenih krajev naše domovine prišli s svojimi ovci. V kratkih in preprostih besedah se je potem kmet Rok Klemenšek iz Solčave zahvalil njegovi ekselenci za vse podpiranje ovčereje in je prosil še za nadaljno izdatno podporo. Nato se je razstava ogledala. Što razstavo je bila ob enem tudi razstava volnenega blaga v zvezi, ki so jo priredili kmetje iz Solčave in gospod Mauerhofer in ki se je z zadovoljstvom ogledovala. Pri pripoznavanju nagrad je bil za vzor način pri živinskih razstavah, tako da je dobil vsak posestnik za več živali iz ene kategorije le eno nagrado, za večjo množino živali, vrednih premiranja pa kolajne z diplomami.

Najvišje število točk je bilo 30, najnižje 20. Glede volne je bila določena punktacija od 1—4. Iz zapisnika posnemamo sledeči pregled punktacije:

	Ovnov	Plemenskih ovac	Moških jagnjet	Ženskih jagnjet	Skopcev	Skupno	
29 toček je dobilo	6	8	—	—	—	14	37.67 %
28 " " "	1	5	4	7	—	17	
27 " " "	4	7	5	8	2	26	
26 " " "	11	7	6	1	—	25	
25 " " "	9	28	13	6	3	59	60.26 %
24 " " "	—	—	—	—	7	7	
22 " " "	—	3	—	—	—	3	1.98 %
	31	58	28	22	12	151	99.91 %
	50						

Ker moramo živali, ki so dobile 27 do 30 točk, označiti kot zelo dobre, one, ki so imele 24 do 27 točk, kot dobre in one, ki so imele 20 do 24 točk kot srednje, posnemamo iz podatkov punktacije, da se je označilo 37.67 odstotka ovac kot zelo dobre, 60.26 odstotka kot dobre in ne celo 1.98 odstotka kot srednje. Tak s strokovno sodbo iz vseh kra-

jev dežele dosežen rezultat se mora označiti kot zelo ugoden, kar bo naše ovčereje gotovo še vzpodbujalo k nadaljnjemu napredovanju.

O podatkih presojanja volne dobivamo iz premijskega zapisnika sledečo sliko:

	Ovnov	Plemenskih ovac	Moških jagnjet	Ženskih jagnjet	Skopcev	Skupno	
0.9 točke je dobilo	—	—	4	7	—	11	7.28 %
1 " " "	2	—	11	—	—	13	59.60 %
1 1/4 " " "	—	—	5	3	—	8	
1 1/3 " " "	—	5	3	2	—	10	
1 1/2 " " "	—	6	1	1	—	8	
1 2/3 " " "	9	—	—	—	—	9	29.90 %
2 " " "	12	17	2	6	5	42	
2 1/5 " " "	—	3	—	—	—	3	
2 1/3 " " "	—	3	—	—	—	3	
2 1/2 " " "	—	7	—	—	7	14	3.22 %
2 2/3 " " "	3	—	—	—	—	3	
2 3/4 " " "	4	—	—	—	—	4	
3 " " "	1	14	1	2	—	18	
4 " " "	—	3	1	1	—	5	
	31	58	28	22	12	151	100. — %
	50						

Kakor se lahko posname iz tega pregleda, zasluži 7.28 odstotka volne ime „izvrstna“, 59.60 odstotkov označeno „prav dobra“, 29.90 odstotka „dobra do srednja“ in le 3.22 odstotka „slaba“. Volna od 66.88 odstotkov razstavljenih ovac ali skupno od 101 glav ali dve tretjini razstavljenih ovac se je označila kot izborna in sicer ne le od kmetovavcev, ampak tudi od fabrikantov. Ta rezultat bo zagotovo vsestransko zadovoljeval, posebno pa naše pridne ovčereje in jih bo vzpodbujal, da se bodo ne le dosedanje reje držali, ampak hvaležno sprejemali vse od mero-dajnih in strokovnih strani podane naredbi za povzdigo reje ovac.

(Konec prihodnjič.)

Nevarnosti pri kmetijskih strojih.

Vsako leto se zgodi v kmetijskih obratih pri strojih precej veliko nesreč, ki so večkrat v zvezi s težkimi poškodbami raznih oseb, ki strežejo strojem ali pa ki so iz kakih drugih vzrokov, navadno iz neprevidnosti, prišle strojem preblizu. Danes, ko se morajo od motorjev gnani stroji in nesreče, ki se pri njih zgodijo, naznaniti zavarovalnicam zoper nezgode, se to žalostno dejstvo še bolj jasno kaže. Po statističnih izkazih teh zavodov se je v letih 1902 do 1906 zgodilo 3334 nesreč s trajno nadaljnjo neporabnostjo za obrt; v 135 slučajih so bile te nezgode smrtno.

Pri parnih plugih je bilo 5 mrtvih, 68 težkih poškodb, 65.546 K vplačanih zavarovalnih premij, 101.165 izplačil zaradi nezgod; pri mlatilnih strojih: 106 mrtvih, 1765 težkih poškodb, 1.856.278 K vplačanih zavarovalnih premij, 1.757.958 K izplačanih odškodnin; pri strojih za rezanje krme: 24 mrtvih, 1501 težkih poškodb, 741.288 K vplačanih zavarovalnih premij, 1.538.493 K izplačanih odškodnin.

Ti zavodi so po obstoječih predpisih zavezani vsakemu poškodovancu plačevati rento, ki se za njegovo povprečno dobo življenja zaračuna in skoro vsepovsodi se je pokazalo, da vplačila daleko niso zadoščala, da bi se lahko izplačila pokrila. Tako ima tudi graški zavod pri kmetijskih

obratih kakih 34.000 K vplačil, izdatkov pa 67.000 K.

Poizvedovanja po vzrokih teh nezgod so pred vsem pokazala, da so kmetijski stroji, ki imajo raznovrstno kolesje in večkrat tudi zelo ostra rezila, sami po sebi zelo nevarni, posebno pa še tedaj, če je kolesje popolnoma odprto in dostopno. Pokazalo se je, da je ta nevarnost ravno v kmetijskem obratu mnogo večja ko v obrtnih delavnicah, ker slama in seno nevarne dele stroja večkrat popolnoma zakrijeta in tako skrijeta nevarnost. Žalibog so kmetijski stroji večkrat postavljeni tudi v prostorih, ki nimajo dnevne luči, a se zaradi nevarnosti ognja ne smejo umetno razsvetliti. Nadalje se je pri poizvedovanju o nesrečah v obratu dognalo, kar je ob znanem pomanjkanju poslov tudi zelo umljivo, da se pri kmetijskih strojih za strežbo rabijo ljudje, ki teh nevarnosti nikakor ne morejo spoznati in ki teh strojev ne poznajo. Tako je tudi število otrok in mladostnih delavcev, ki so se ponesrečili, razmeroma zelo veliko.

Med najnevarnejše dele strojev spada v prvi vrsti zobčasto kolesje. Če pride v tako kolesje prst, večkrat samo le kos rokava ali predpasnika, potem se ne raztrga in stiska sam, ampak večkrat mu sledi še drugi in tretji prst, neredko celo roka. Dočim se vrezane rane po pravilnem ravnanju kmalu in lahko zacelijo, so tukaj težje poškodbe, ker so polomljene in zmečkane tudi kosti, tako da se morajo večkrat odrezati tudi prsti ali cela roka. Tudi je kolesje v tem svojem delu navadno tako hitro, da je popolnoma nemogoče pravočasno ustaviti stroj. Nič manj ni nevarno jermenje, valji in kolesa.

Če je več strojev na eni skupni transmisiji, ki jo goni kak večji motor, potem so vse te nevarnosti še enkrat tako velike in se dajo omejiti le tedaj, če se da motor koliko mogoče hitro in sigurno ustaviti.

Nevarnosti so tudi mnogo večje, če leži kolesje blizu delavcev in blizu tal. Kako pogosto se zgodi, da se posebno pri gepljih, kolesje in tramovi počasi popolnoma pokrijejo s slamo in kako lahko potem stopi delavec vanje. Celo osebe, ki ne delajo naravnost pri strojih, ampak delo samo nadzorujejo, lahko v takih slučajih izgube svoje življenje. Saj se še spominjamo nesreče nekega nižjeavstrijskega župnika, ki je stopil v gepljevo kolesje in se pri tem hudo poškodoval. Pokrivalo kolesaja, ki se pušča na njem, dokler stroj stoji in vzame ž njega, kadar se stroj rabi, nima za preprečitev nesreč in nezgod skoro nobene koristi. Pri gepljih imamo večkrat še to, da vprežna živina ne stoji vedno mirno, da naenkrat potegne in kako lahko se v takem slučaju zgodi, da delavec, ki miren stroj maže ali snaži, pride med kolesje in se poškoduje.

Velika nevarnost je tudi pri mlatilnih strojih, strojih za rezanje krme, sena in repe. Pri teh strojih se delo ne more drugače opravljati, ko da strežachi dajejo z rokami krmo, žito ali slamo med hitro se vrteče valjarje, nože in da prihajajo tako neprenehoma ž njimi v nevarno bližino. Mala nepazljivost lahko povzroči tukaj veliko nesrečo. Zato morajo biti na vseh teh strojih varnostne naprave, ki onemogočajo, da bi človek lahko z rokami segel med

valjarje ali nože, ki se hitro sučejo. Sicer je res, da take naprave delo nekoliko ovirajo, zapirajo pogled do nožev, in da se zaradi tega zdijo delavcem nerodne. A kako zelo morajo ljudje omejevati svoje prosto gibanje v lastno korist. Kako neroden je dežnik, dežni plašč, če je lepo vreme, a kako dobro nam zopet služita, če dežuje. In koliko je enakih omejitev, n. pr. na železnici za blagor občinstva, kako koristne so, če pomislimo samo na zapornice. Zato teh varnostnih naprav ne smemo imenovati kratkomalo nadležnih in ovirajočih; ta nadležnost se mora kolikor je mogoče omejiti, kjer pa se ne da, se moramo ž njo pač sprijazniti.

Nadalje je pač zelo odločilno, kdo se postavi k stroju. Otroci brez izkušnje, slaboumne osebe, ki ne poznajo nevarnosti, slepe gluhe osebe so navadno v mnogo večji nevarnosti. Posebno otroci s svojim zanimanjem za sukajoče se dele strojev, ki hočejo vse otipati, se k takemu delu ne smejo puščati; najboljša je, če se k strojem sploh ne puščajo, niti v njih bližino, ker tako lahko postanejo najlepši, cvetoči otroci v enem trenutku pohabljeni za vse svoje življenje.

Vse te izkušnje so privedle do spoznanja, da se mora zavarovanju kmetijskih obratov posvečati večja pozornost. Najprimernejše bi bilo, če bi se tvornice, ki izdelujejo take stroje, zavezale, da morajo vse svoje stroje opremiti z zadostnimi varnostnimi napravami. To pa žal ni mogoče in po današnjih postavah mora vsak lastnik stroja skrbeti za največjo varnost; pri kupovanju novih strojev je pač najprimernejše, če se od prodajavca v kontraktu zahteva, da bo poslal stroj, opremljen z vsemi, potrebnimi in postavno predpisanimi napravami za varstvo življenja delavcev.

Vse te izkušnje so privedle tudi do tega, da so se v odredbi c. kr. štajerskega namestnika z dne 6. januarja 1908, št. 5, 300/08 ex 1907, ki je dana sporazumno s štajerskim deželnim odborom, predpisale varnostne naredbe za preprečitev nezgod v kmetijskem obratu. Kot priloga k tej odredbi so se izdale slike varnostnih naprav, kakor so danes običajne nele v Avstriji, ampak tudi v Nemčiji. Vsakomur pa je dano na prosto, da vzame za svoje stroje varnostne naprave drugih vrst, če so le narejene v smislu predpisov te odredbe.

Iz razprav osrednjega odbora c. kr. kmetijske družbe na Štajerskem.

Seja dne 19. oktobra 1909. Začetek ob 10. uri popoldne.

Navzoči so sledeči gospodje: ekselencna načelnik Edmund grof Attems, oba podpredsednika Henrik vitez pl. Plessing in Roman Neuper, 15 članov O. O. in glavni tajnik Juvan kot zapisnikar.

Predsednik pozdravi vse navzoče in da zapisnik o 728. seji O. O. dne 15. septembra krožiti v vpogled. Nato preide na dnevni red in O. O. obravnava najprej poročilo in predlog ožjega komiteja za prireditve živinskih razstav o priliki graškega jesenskega sejma 1909.

Poročevavec član O. O. dr. E. Klusemann poda najprej kratek pregled o razstavi goveda in ovac, iz katerega se lahko posname, da sta se obe razstavi točno po načrtu vršili in da je bilo razstavljenih 120 goved in 151 ovac. Tudi finančno se okvir proračuna ni prekorlačil in se je celo nekaj prihranilo. Poročevavec stavi v imenu ožjega razstavinega odbora sledeče predloge:

1. Od komiteja podano strokovno poročilo se vzame na znanje in se sklene od O. O. izraziti vsem pri razstavi udeležnim deželnim strokovnim organom, razsojevalcem in vsem osebam, ki so razstavi pospeševale, izreči zahvala.

2. Od knjigovodstva podani računski zaključek o prirejenima razstavama na graškem jesenskem sejmu, ki izkazuje pri razstavi goveda izdatkov 10.184 K 90 v, dohodkov pa 12.662 K 70 v, pri razstavi ovac izdatkov 2583 K 40 v, dohodkov pa 3500 K, torej čisti dobiček v skupnem znesku 3394 K 40 v brez odšteti odškodnin in pisarniških stroškov in drugih dosedaj neznanih izdatkov, ki se po proračunu morajo pokriti, se vzame na znanje.

3. Načelstvo se pooblašča, naj pri razstavi zaposlenim strokovnim organom in družbinemu uradništvu izplača remuneracije najmanj v znesku, ki je določen v proračunu.

4. O. O. sklene izreči visoki vladi, visokemu deželnemu odboru, društvu graški jesenski sejem, okrajem, hranilnicam in zasebnikom iskreno zahvalo za visoke denarne podpore.

5. Glede prirejanja razstav v bodočih letih se za sedaj naj še ne sklepa, pred vsem pa se naj ohranijo zveze z društvom „graški jesenski sejem“.

Vsi predlogi se sprejmejo.

Poročilo in predlog o zasedbi in razpisu novo ustvarjenega mesta drugega družbinega tajnika, na podlagi sedaj podeljene dotacije od c. kr. poljedelskega ministrstva.

Poročevavec član O. O. gospod Robič prečita tozadevni odlok visokega c. kr. poljedelskega ministrstva z dne 8. septembra 1909, št. 29.713/1369, iz katerega izbaja dovoljenje za ustanovitev tega mesta in predlaga, naj se to mesto razpiše, kar je deloma pripravljeno že v tem, da je v proračun družbe za leto 1909. postavljena primerna svota. V razpisu se naj določijo dohodki devetega plačilnega razreda c. kr. državnih uradnikov, za službena potovanja dnevne dijete 10 K, kilometrska pristojbina 52 v, železniška vožnja drugega razreda in normale za privoz in odvoz od kolo dvora. Kot kvalifikacija se naj zahteva: pravilno dovršene študije c. kr. visoke šole za zemljedelstvo, znanje nemškega in slovenskega jezika v besedi in pismu, učiteljski izpit za kmetijske šole, oziroma obveza, da se bo ta izpit dostavil v teku enega leta in večletna praksa v kmetijskem obratu. Definitiven postane tajnik po enoletni zadovoljivi službi. Kot končni termin za sprejemanje prošenj naj se določi konec novembra in nastavi se naj ta tajnik s 1. januarjem 1910. Člana O. O. dr. E. Klusemann in Roman Neuper želita v interesu trajnega skup-

nega delovanja popolno jasnost glede ustanovitve tega mesta, za katero je odločilen votum ministrstva in zato se naj protokolarično določi, da s tem mestom ni spojeno aspirantstvo na mesto glavnega tajnika, za katero je edino in popolnoma odločilen le vpliv in ukrep O. O. Poročevavec nima nič proti temu, da se to protokolarično konstatira in izjavi, da se s tem strinja.

Nato se sprejme predlog poročevaveca in se sklene, da se takoj mesto razpiše v „Wiener Landwirtschaftliche Zeitung“, v obeh glasilih štajerske kmetijske družbe in v Narodnem dnevniku in Slovenskem Gospodarju.

Izvršitev predlogov 86. občnega zbora družbe. Predlog podružnice Št. Jurij ob juž. žel.

V postavodajnih krogih se naj dela na to, da se v slučajih elementarnih poškodovanj, kakor so toča, mraz, povodnji i. t. d. za določitev narejene škode ne vrše več, kakor doslej, drage komisije, ki ne le da nalagajo upravičenim občinam nova bremena, ampak tudi požro velik del za podporo določenega zneska, pač pa se naj v takih slučajih vprašajo za informacije prizadetih občin, kmetijske podružnice in krajna kmetijska društva, ki so o nastali škodi pač dobro informirana in na podlagi teh informacij se naj v prizadetih krajih na poškodovanih kulturah enakomerno odpiše zemljiški davek.

Poročevavec član O. O. gospod Klammer. Ker je pri poizvedovanju škode vsled elementarnih nezgod po odloku visoke c. kr. namestnije z dne 16. aprila in 24. junija zajamčen vpliv kmetijskih društev, ker nosi stroške za komisije državnih funkcionarjev erar in od občine nastavljeni izvedenci ne morejo zahtevati odškodnine in je nemogoče, da bi občine, kmetijske podružnice in krajna kmetijska društva bila določena za določitev škode, predlaga poročevavec, naj se izvršitev od 86. občnega zbora kmetijske družbe na predlog podružnice Št. Jurij ob juž. žel. sprejetega predloga opusti. Sprejeto.

Podružnica Št. Ilj prosi, naj se dobe za prihodnje hroščevsko leto od države in dežele primerno visoke subvencije za pobiranje rjavih hroščev in če je mogoče, naj se dela na to, da se bo za pobiranje rjavih hroščev obligatorično porabila šolska mladina. Poročevavec član O. O. gospod baron Ecker.

Poročevavec govori o ogromni škodi, ki jo dela ta škodljivca in se čudi, da se niti one male podpore, ki jih daje dežela in razni okraji za zatiranje tega škodljivca, popolnoma ne porabijo. Prosi za dovoljenje, da lahko o tem še nadalje poizveduje in stavi konkretne predloge šele v prihodnji seji. Član O. O. gospod Klammer govori za sporazumno postopanje s šolskimi oblastmi, ravnotako tudi gospod podpredsednik Henrik vitez pl. Plessing, ki omeni, da so se v prejšnjih časih splošno rabili šolarji za pobiranje tega škodljivca. Predsednik

opozarja na enak slučaj v Gorici, kjer so se šolski otroci porabili za zatiranje kobilic in so nabrali 109.000 litrov tega mrčesa s stroški 17.000 K, ki jih je plačala država. Meni, da bodo enako porabo šolarjev dovolile tudi naše šolske oblasti. Zato se preloži sklepanje o tem predlogu na prihodnjo sejo.

Deželni šolski svet štajerski prosi za izjavo glede dajanja subvencij in doneskov od družbe, oziroma dežele, za lažjo nabavo sadnih modelov.

Poročevavec član O. O. gospod ravnatelj Zweifler stavi sledeči predlog: O. O. sklene zaradi važnosti, ki jo imajo dobri sadni modeli za razne kraje priporočila vrednih sadnih vrst, da bo dajal šolskemu svetu od slučaja do slučaja primerne prispevke v ta namen. Sprejeto.

Podružnica Gornja Radgona prosi, da se uvažujejo sledeči njeni sklepi:

a) Ker varjenje piva alpskim kmetovavcem ne daje prav nobenega dobička, ker naročajo pivovarne ječmen in les za doge iz Ogrske, hmelj pa iz Češke, prosi podružnica slavno centralo, naj dela na to, da se zviša v Avstriji davek na pivo — naj si bo že z deželnimi ali občinskimi dokladami — na isto višino, kakoršna ima na Ogrskem, da se pri nas — kakor na Ogrskem — zavaruje vinoreja, ki se mora boriti s tolikimi neprilikami. Nasprotno pa se naj dela na to, da se bo vsaka dača na vino in sadjevec odpravila.

b) Spoštovano vodstvo centrale se naj sporazume s kompetentnimi faktorji, da se bo nova vinska postava v tem smislu spremenila, da se mora v trgovini in krčmarjenju vina izvor vina natanko dokazati z izvirnostnim dokazilom in da se to strogo izvršuje, da se bo vendar enkrat pokazalo sleparjenje, da se ogrska vina prodajajo in točijo kot štajerska, kar našemu vinorejstvu neizmerno škoduje, posebno pa glasu naših najboljših vinskih vrst, ker dela pivce proti štajerskim vinom nezaupne.

c) Spoštovana centrala naj blagovoli pri visoki vladi in visokem deželnem odboru posredovati, da se dobijo večje možnosti za prodajo našega vina in sadja, da vsled obilnega pridelka vina in sadja ne bodo prišle nad naše vinorejce take katastrofe kakor na Francoskem in v Italiji.

Ker je bilo leto 1908 dobro vinsko leto, ko se je zaradi pomanjkanja posode vino prodajalo naravnost za sramotno ceno, leži — neglede na starejše letnike vina, ki jih ni mogoče prodati — tega vina še mnogo po kletah, ne da bi trgovci ali krčmarji povpraševali po njem, ker se ponuja vino iz Ogrske, Istre in Dalmacije za tako nizko ceno, da ž njo štajerski vinorejec ne more tekmovati, ker ga pridelovanje njegovega vina preveč stane.

Ker moramo tudi letos, posebno glede množine, pričakovati zelo dobro vinsko leto, zro naši vinorejci s skrbjo v bodočnost, ker nimajo niti posode, niti možnosti, da bi vino ugodno prodali. Zato je pomoč nujno potrebna.

Poročevavec član O. O. gospod ravnatelj Zweifler se boji, da je izključeno, da bi se dal odpraviti davek na vino in da je tudi zelo dvomljivo, ali bi imel producent kaj koristi od tega, če bi se odpravil davek na vino in sadjevec. Najbrže bo od tega imel dobiček edinole prekupec, nobenega dobička pa konzument in producent. Kot dokaz za to lahko navedemo dejstvo, da so vina iste cene v prodaji kakoršna so imela v onih časih, ko so jih vinorejci drago prodajali. Za pospeševanje prodaje vina se naj vrše v bodoče v različnih delih dežele razstave vin s poskušanjem in predavanji. Ravno tako se bo moralo misliti na ustvaritev krčem in zalog v večjih in manjših krajih. Zveza gospodarskih zadrug bi bila poklicana, da bi v tej stvari prevzela inicijativo in nadalje bi se moralo delati na to, da bi se deželna klet tako uredila, kakor se je v deželnem zboru in O. O. kmetijske družbe že večkrat predlagalo. Iz vseh teh razlogov stavi poročevavec sledeči predlog:

O. O. ne more po natančni presoji vseh navedenih dejstev podpirati od podružnice sklenjene obdačitve piva in odprave davka na vino in sadjevec. Pač pa se bo na pristojnem mestu storilo vse potrebno, da se bo vplivalo na ceno pri točenju, zahtevalo izvirnostno dokazilo pri uvozu tujih vin o priliki revizije sedanje vinske postave, da se bodo odprle nove možnosti za prodajo, znižala voznina za vino in da se bodo za izvoz vina prisojale nagrade. Za to se vabi tudi zveza gospodarskih zadrug, naj blagovoli v tej stvari ukreniti kaj odločnega. Nadalje naj vplivajo poklicani organi za pospeševanje prodaje vina potom pouka o pravilnem pripravljanju vina in ravnanju ž njim, kar se naj pospešuje z večkratnimi razstavami vina v Gradcu in po drugih krajih, zvezanimi s poskušanjem vina in predavanji. Končno se naj visoki deželni odbor naprosi, da deželno klet na primeren način razširi in dovoli, da se premesti v Gosposko ulico.

Po debati, ki so se je udeležili član O. O. Klammer, dr. Hotter in glavni tajnik Juvan in poročevavec, se je ta predlog sprejel.

Podružnica Ivanjkovci prosi za ustanovitev brzojavske postaje. Poročevavec član O. O. gospod Mursa.

Poročevavec utemeljuje obširno potrebo ustanovitve brzojavske postaje pri pošti v Ivanjkoveh za pospeševanje prodaje vina in predlaga: O. O. blagovoli skleniti, da se naj ta prošnja pri visokem c. kr. trgovinskem ministrstvu toplo priporoča.

Nato prečita zapisnikar dopis člana O. O. barona Eckerja, po katerem se naj, ker iz raznih vzrokov postaja za perutninorejo ni mogla razdeliti perutnine, zaradi nujnosti te stvari pooblasti družbina pisarna, da preskusi s pomočjo deželnega potovalnega učitelja gospoda Jelovška prošnje in jih primerno sredstvom, ki so na razpolago, reši.

Nato proglasi predsednik zapisnik zadnje seje, proti kateremu ni bilo ugovora, za odobren, določi prihodnjo sejo na 9. novembra in zaključí 729. sejo.

Perutninarski list.

Sulmodolska kokoš.

Med onimi deželami, kjer temelji perutninoreja na stoletja stari ljudski tradiciji in kjer se še danes v izredni meri goji, se mora poleg Francoske imenovati v prvi vrsti Štajerska. Dasi je tukaj perutninoreja zaradi podnebja omejena samo na Srednje in Spodnje Štajersko, vendar je perutninoreja za štajersko deželo velikanske gospodarske važnosti, nele zaradi produkcije jajec ampak tudi zaradi pitane perutnine za klanje.

Največja štajerska eksportna tvrdka „Styria“ izvažja vsako leto samo 500 vagonov jajec ali okroglo 79,200.000 jajec. Ravnotako velik je izvoz navadne tržne in pitane perutnine. Pitanje perutnine je najbolj razširjeno po dolinah in hribih zapadne Srednje Štajerske, kjer se ne more toliko perutnine spitati, kolikor se je za prodajo potrebuje. Tukaj moramo v prvi vrsti imenovati dolino rečice Sulme ž njeno okolico.

Nekdaj se je tam gojila posebno velika vrsta domače štajerske perutnine, belonoga vrsta stare štajerske nemške kokoši, vendar pa se je ta domača pasma v teku časa zelo skrižala z raznimi tujimi pasmami (Cochin, Houdan, Dorking), tako daleč, da se je prej čista stara pasma spremenila v neizrazito, nestalno in brezimensko deželno pasmo.

V tej mešanici je bila neka zelo izrazita vrsta pri nakupovanju pitane perutnine na zelo dobrem glasu in ker se je je mnogo prodajalo, je bila nevarnost, da bo ta stara pasma počasi popolnoma izginila.

Iz te neizrazite sulmodolske pasme sem brez pomoči tuje krvi (ne sulmodolske) samo iz domače kmetske perutnine Sulmine doline z izbero in vedno popolnoma naravno vzrejo (samo suho pičo in neomejenim prostim kretanjem) v teku sedmih let ustvaril enotno štajersko perutninsko pasmo s trdnimi splošnimi značaji štajerske perutnine in ji dal ime „sulmodolska perutnina“ (Sulmtaler Huhn), pod katerim imenom je prišla ta perutnina v nemško strokovno slovstvo in vse oficijelne avstrijske publikacije in na razstave.

S kakimi težkočami je bila ta razstava spojena, se kaže najbolj na dejstvu, da je pri prvi vzreji iz mešanih izvirnih sulmodolskih kokoši izmed 500 piščancev le kakih 20 kazalo znake svojih starišev, pri vseh drugih pa so se kazali očitni sledovi kri žank in njihovih znakov.

Sulmodolska perutnina je prava kmečka perutnina s svojimi znanimi prednostmi, da se da torej lahko vzrediti, da je zadovoljna z malim, pridna v iskanju krme, utrjena, da je zelo primerna za pitanje in za rejo na jajca. Ta perutnina je velika in debela v kljub nežnemu okostju, ima valjast trup s priljubljenimi belimi nogami in belo, gladko kožo, kar je znamenje najboljšega mesa; petelin je rdeč s črnimi peresi v repu, večkrat tudi črno barvo oprsja. Kokoš je žemelske do rujave barve in ima temnejši vrat. V pasmi razlikujemo čopaste in gladke vrste.

Glede mesa zadostuje opomba, da dobivajo štajerske pitane sulmodolke na dunajskem trgu vedno dvojno ceno in da je ta perutnina poleg izvirne francoske (La Bresse) edina, ki prihaja pod imenom „Poulardes de Styrie“ ali pa „Chapon de Styrie“ na cesarjevo mizo.

Kar zadeva število jajec, moramo pač reči, da je med sulmodolkami, kakor tudi v vseh drugih, tudi najboljših jajčnih pasmah, mnogo dobrih a tudi slabih nesic, kakor je sploh popolnoma nepravilno, če se hoče pri tej ali oni pasmi označiti kako število jajec kot tipično. Vendar pa naj za poskus navedem sledeča, popolnoma resnična in zanesljiva števila jajec za enoletno dobo od 1. januarja do 31. decembra 1908.

Plemenska perutninoreja postaja c. kr. kmetijske družbe na Štajerskem; samo reja s pastnimi gnezdi, število 90 kokoši:

Največje število jajec od ene kokoši na leto 180, povprečno od vsake 130; največja teža jajca 75 gr, povprečna 62 g. Največja vrsta nepretrganega nesenja (vsak dan 1 jajce) 15 dni; največje število na mesec (30 dni): 27.

Vse te številke so se dosegle pri sami suhi piči in s prištetimi štiriletnimi plemenskimi kokošmi, ker je glaven namen tega vzrejališča vzrejanje močne plemenske perutnine.

V vzrejališču gospe dr. Haßmann v Feldhofu pri Gradcu je zneslo l. 1908 18 sulmodolskih kokoši pri pretežni mehki hrani (odpadki od jedi, kruha in mesa) in pri zelo omejenem gibanju 2524 jajec, torej vsaka povprečno 140.

Gospa Lienhardt v Gradcu je z enako krmo dosegla pri dvanajstih, pozneje desetih kokoših 2000 jajec, torej povprečno 170 na leto. Obe redita perutnino zelo preprosto, brez pastnih gnezd.

Barva jajec je svetlo-smetanasta do svetlo-kavina. Ti dobri uspehi, zvezani z lahko rejo in malo skrbjo, delajo iz sulmodolske perutnine porabno perutnino prve vrste, pri kateri sta, kakor pri nobeni drugi, število jajec in kakovost mesa na približno enaki izredni višini. To dejstvo je tudi povzročilo, da je na Štajerskem reja inozemskih in umetnih pasem skoro popolnoma ponehala.

Celo prvo štajersko perutninoreja društvo, ki obseza perutninarje vseh vrst in na katerega razstavah je pred 8 leti še prevladovala tujezemski perutnina in so štajerske pasme bile redke, je postalo danes skoro le izključna družba štajerskih perutninarjev, ki ne marajo več inozemskih pasem. Baron Bibra, znani naravoslovec, popotnik in pisatelj, mimogrede omenjeno, iznajditelj prvega pastnega gnezda, je že v drugi polovici preteklega stoletja opozarjal na izredne lastnosti štajerske perutnine. (Prim. Baldamus, 3. izd.)
A. Arbeiter.

Zborovanja podružnic.

= Gornji grad. Vabilo k zborovanju „Zadrečke kmetijske podružnice“, katero se vrši v nedeljo dne 5. decembra 1909 ob 1½. uri popoldne v gostilni gospe Marije Mikuš v Gornjem gradu. Predaval bode gospod potovalni učitelj M. Jelovšek o svinjereji. K obilni udeležbi vabi načelnštvo.

= Šmihel nad Mozirjem. Vabilo k zborovanju tukajšnje kmetijske podružnice, katero se vrši dne 5. decembra ob 8. uri zjutraj v šoli v Mozirju. Predaval bode gospod potovalni učitelj M. Jelovšek. K obilni udeležbi vabi načelnštvo.

Iz podružnic.

= Petrovče. Žalska kmetijska podružnica je priredila dne 21. novembra svoje peto-zborovanje v Petrovčah. Navzočih je bilo 75 kmetovavcev in gospodinj; pričakovali smo jih mnogo več in se čudili, da je pri nas še vedno tako malo zanimanja za velekoristna predavanja, ki jih prireja kmetijska podružnica. Probujajte se vendar in pridružite se naši podružnici, ki vam nudi mnogo ugodnosti. Zborovanje je otvoril načelnik podružnice, gospod državni poslanec F. Roblek, pozdravljajoč vse navzoče. Povdarjal je, da bo treba živinoreji v Savinjski dolini obrabiti posebno pozornost in negovati to panogo kmetijstva bolj, nego se je to storilo dosedaj. Na prošnjo podružničnega odbora je prevzel pri današnjem zborovanju predavanje okrajni živinozdravnik gospod J. Fischer iz Zalca. Govoril je o prvi pomoči pri boleznih domače živine in o napakah naših živinskih hlevov. Gospod predavatelj nas je na podlagi svojih dolgoletnih izkušenj poučil, kako naj z živino ravnamo in naštel napake, na katere je naletel v slučajih živinskih bolezni. Razmotrival je bolezni konjev, goveje živine in svinj, raztolmačil vzroke in povedal, kako se naj v naštetih boleznih z živino postopa. Za vsestransko poučni, temeljit govor se je gospodu živinozdravniku zahvalil gospod predsednik. Ker se gospod živinozdravnik Fischer v kratkem preseli v drug kraj, se mu gospod Vinko Steiner zahvali za ves trud in požrtvovalnost, katerega je imel v teku let, kar je služboval pri nas, želeč mu, da bi tudi v novem kraju svojega delovanja dosegel toliko uspehov, kakor v Savinjski dolini.

Ernest Slanc, tajnik.

• Uradno. •

Nameščenje kletarskega nadzornika za Južno Štajersko.

= C. kr. štajersko namestništvo v Gradcu razpisuje za Južno Štajersko mesto kletarskega nadzornika.

Nameščenje bo za sedaj provizorično za eno leto in sicer z dohodki X. plačilnega razreda državnih uradnikov ter s potnino po 2500 K za leto.

Zahteva se natančno poznanje nadzorovalnega okoliša in znanje nemškega in slovenskega jezika.

Pravilno opremljene prošnje so nasloviti na c. kr. poljedelsko ministrstvo ter so vložiti do najkasneje 15. decembra 1909 pri c. kr. namestništvu v Gradcu.

Natančneje določbe so razvidne v razpisu, ki je razglašen v uradnem listu „Grazer Zeitung“.

ZADRUGA.

Poročila zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem, r. z. z o. p.
Gradec, Franzensplatz št. 2.

I.

K 70. rojstnemu dnevu generalnega ravnatelja Haasa.

Za kmetijsko zadrugništvo tako zelo zaslužni generalni ravnatelj državne zveze nemških zadrug v Darmstadtu, tajni svetnik V. Haas, je praznoval 26. oktobra t. l. svojo sedemdesetletnico. To priliko je porabila zveza gospodarskih zadrug na Štajerskem, da mu je v imenu gospodarskega zadrugništva in njegove organizacije iskreno častitala, na kar je poslal tajni svetnik Haas zvezi sledeče zahvalno pismo:

„Zvezi gospodarskih zadrug na Štajerskem v Gradcu.“

Za Vaše tako ljubeznjive častitke k mojemu sedemdesetemu rojstnemu dnevu Vam izrekam pristrčno zahvalo. Vedno mi je bilo zelo veliko veselje, če sem videl, kako močno se razvija zadrugništvo tudi izven Nemčije, posebno v naši prijateljici in zaveznici Avstriji in daje tako lepe uspehe. Naj bi Vašim stremljenjem bila usoda tudi v bodoče mila in naj bi Vam prinesla lepe uspehe. To so moje pristrčne želje, s katerimi sklepam svojo iskreno častitko za Vaš prijazen spomin.

Z zadrugniškim pozdravom
 glavni ravnatelj Haas, I. r.

II.

Učni tečaji za kmetijsko zadrugništvo v Avstriji.

Z ozirom na objavo, ki smo jo o učnih tečajih za zadrugništvo, ki jih namerava Splošna zveza gospodarskih zadrug v Avstriji na Dunaju prirediti, že prinesli v tem našem listu, naznanjamo vsem svojim članicam in drugim, ki se za to zanimajo, da je sedaj izšel tudi že učni načrt in seznam učnih moči. Zaradi pomanjkanja prostora ne moremo nobenega priobčiti na tem mestu, za to pa na zahtevo radi pošljemo prospekt z učnim načrtom, kakor smo sploh pripravljeni dajati glede teh učnih tečajev vsa potrebna pojasnila.

Še enkrat opozarjamo na pomen tega učnega tečaja za pospeševanje našega domačega zadrugništva in pozivljamo naše člane, naj se jih udeleže, oziroma odpošljejo nanje sposobne moči in prosimo, naj se vse tozadevne prijave, dopisi in vprašanja pošiljajo naši zvezi.

III.

Ustanovitev oddelka za zadrugno vnovčevanje živine in mleka pri naši zvezi.

S tem, da je dosedanji ravnatelj gosp. Franc Schlögel začel svoje poslovanje, se začena delovanje novo ustvarjenega oddelka pri naši zvezi: „Zadrugno vnovčevanje mleka in živine“, ki ga vodi imenovani gospod.

To naznanjamo zopet svojim članom s pozivom, naj se v vseh vprašanjih, oziroma vseh stvareh zadrugne prodaje mleka

in živine obračajo na ta novo ustanovljeni oddelk pri naši zvezi v Gradcu, Franzensplatz 2/I.

IV.

Poročila glede blagovnega prometa zveze.

1.

Nakup deteljnega semena.

Ker bo letos zveza zopet kupovala pristno štajersko seme rdeče detelje, če možno, naravnost od producentov, prosimo p. n. posestnike, posojilnice in podružnice, naj nam blagovolijo poslati naslove takih producentov ali pa lastno ponudbo z navedbo eventuelne množine. Če je v kakem kraju zelo mnogo ljudi, ki pridelujejo seme rdeče detelje, je zveza drage volje pripravljena odposlati tje posebnega strokovnjaka, ki bi nakup vodil.

Pojasnila daje in na vsa tozadevna vprašanja odgovorja takoj zveza gospodarskih zadrug na Štajerskem v Gradcu, Franzensplatz 2.

2.

Zvezino vnovčevanje vina.

Zveza gospodarskih zadrug na Štajerskem, ki si je med drugim stavila tudi nalogo pospeševati vnovčevanje vina, je, kakor je znano, ustanovila na svojem posestvu v Eggenbergu deželno vzorno klet.

Dasi se je obrat te kleti kolikor je možno razširil, vendar je še zelo omejen, tako da zveza nikakor ne more kupovati mošta od stiskalnice. Tudi se je moralo nakupovanje vina začasno ustaviti, ker so zaloge zelo velike in se vino le malo prodaja.

Da pa vendar prodajo vina kolikor mogoče pospešujemo, bo zveza posredovala pri ponudbah naših članov interesom in sicer na ta način, da bo tvorila — brez obveznosti — vez med producenti in konzumenti.

Zato vabimo vse svoje člane, naj nam pošljejo ponudbe za prodaj z navedbo natančnega naslova prodajavca, množine, vrste, letnika in cene vina, kraja, odkod je in oddajne postaje. — Poskušnje vin se nam naj pošljejo le na našo posebno zahtevo.

3.

Deželna vzorna klet v Eggenbergu pri Gradcu zveze kmetijskih zadrug na Štajerskem.

pošilja zajamčeno pristna štajerska
 bela in rdeča vina

raznih vrst in letnikov v posodah od 56 l naprej in v steklenicah po $\frac{7}{10}$ ali $\frac{3}{8}$ l, kakor tudi

sadjevec

domačega pridelka zvezine vzorne kleti za sadjevec v posodah od 56 l naprej.

Osebna naročila se lahko izvrše naravnost pri upravi deželne vzorne kleti v Eggenbergu pri Gradcu, Eckertstrasse št. 335 (telefonska številka

1156) razun nedelj in praznikov vsak dan od 8. do 11. in od 1. do 6. ure.

Pismena naročila se naj pošljejo zvezi kmetijskih zadrug na Štajerskem, Gradec, Franzensplatz št. 2.

4.

Prodaja sadja na Dunaju.

Kakor smo že naznanili v tem listu, oskrbuje zveza, oziroma ž njo spojena vnovčevalnica za sadje poleg prejšnje leto početega direktnega vnovčevanja sadja tudi letos v veliki dunajski tržnici začasno tedensko in sicer vsako sredo in četrtek, komisijonelno prodajo sadja.

Doslej sta bila v tej sezoni po dva tržna dneva in sicer 3. in 4. novembra (dovoz kakih 13.000 kg) in 10. in 11. novembra (dovoz kakih 17.000 kg).

Obisk je bil do sedaj prav dober; posebno se mora omeniti, da se je zelo lepo število lanskih odjemavcev zopet oglasilo, kar dokazuje, da se štajersko sadje povsodi zelo ceni in za primerno tržno ceno tudi zelo rado kupuje.

Z ozirom na pridelek sadja, ki je bil razun na Tirolskem, v Italiji in deloma tudi v Srbiji, posebno pri jabolkah, precej slab, se je letos za posamezne vrste lahko dosegla boljša cena in sicer je znašala na Dunaju za 100 kg netto:

pri jabolkah:

Za zlate rajnete	K 30—42
„ usnjenke	26—34
„ kanada rajnete	44—60
„ štajerske mošanke	28—32
„ Ananas rajnete	50—70
„ bobovke	26—32
„ Haslinger	24—30
„ mešana jabolka	22—26

pri hruškah:

Za pastorovke	K 34—38
„ Lieglove zimske maslenke „	46—48
„ Olivier de Serres	50
„ Dieglove maslenke	40—42
„ zimske dehantovke	60—70
„ mešane hruške	24—30

K temu pa moramo pripomniti, da bi se posebno pri finejših namiznih sortah dala marsikje doseči mnogo boljša cena, če bi bile bolj skrbno izbrane in lepše zavite.

Zato svetujemo svojim članom, od katerih prevzemamo sadje za komisijonelno prodajo, naj v svojo lastno korist gledajo bolj na to, da bomo lahko sadje boljše prodajali, na drugi strani pa kupcem lahko vedno dali enakomerno kvaliteto in vrsto v primernem trgovskem zavoju.

Če se bo vse to vršilo, potem ima naša prodaja sadja ne le na Dunaju lepo bodočnost, ampak tudi v drugih velikih mestih, v katerih nameravamo — če bo pri delek dovolj velik — prihodnje leto osnovati enake prodajalnice.

Tržna poročila.

Cena deželnih pridelkov iz Štajerskega, Avstrije in Ogrske.

Mesto	Kil	Pšenica	Rž	Ječmen	Oves	Koruza	Proso
		K v	K v	K v	K v	K v	K v
Celje ..	50	1250	1050	10—	850	950	10—
Ormož ..	50	14—	10—	950	9—	905	725
Gradec ..	50	1625	1088	950	10—	938	1160
Ljubno ..	50	1550	1050	975	975	950	—
Maribor ..	50	14—	9—	850	875	925	9—
Ptuj ..	50	14—	950	10—	10—	950	—
Inomost ..	50	—	—	—	—	—	—
Celovec ..	50	26—	20—	—	1750	—	—
Ljubljana ..	50	—	—	—	—	—	—
Pešt ...	50	1240	1009	—	875	—	—
Solnograd ..	50	1315	935	—	840	990	—
Dunaj ..	50	1465	1010	833	845	955	—
Linc ...	50	—	—	—	—	—	783

Mesto	Kil	Ajda	Bob	Seno sladko	Seno kislo	Ržena slama	Ježna slama
		K v	K v	K v	K v	K v	K v
Celje ...	50	11—	10—	850	7—	7—	6—
Ormož ..	50	8—	13—	6—	5—	4—	4—
Gradec ..	50	1150	—	—	—	—	—
Ljubno ..	50	—	14—	7—	6—	4—	3—
Maribor ..	50	850	12—	6—	—	3—	275
Ptuj ...	50	—	—	650	6—	420	380

Graško tržno poročilo.

Sejm skrmoin slamo od 15. novembra do 21. novembra 1909. Pripeljalo se je 26 vozov s 250 meterskimi stoti sena in 28 vozov s 251

meterskimi stoti slame, in je bil slabše obiskan ko pretečeni teden. Cene so bile naslednje: Seno, kislo od K 8.— do K 12.—, sladko od K 8.50 do K 12.50; ržena slama od K 7.20 do K 8.20; pšenična slama od K 7.— do K 8.—, ječmena slama od K —.— do K —.—; ovsena slama od K —.— do K 6.60; ježna slama od K 6.— do K 6.20.

Sejm z rogato živino dne 25. novembra 1909. Prignalo se je 470 volov, 118 bikov, 435 krav, 92 živih telet, pripeljalo se je — mrtvih telet, — svinj, — drobnic in — konj.

Izvoz na Nižje Avstrijsko: 4 volov, 21 bikov, — krave, — telet; na Gornje Štajersko: 110 volov, 3 bike, 37 krav, — telet; Predarlberško: 7 volov, 4 bike, 40 krav, — telet; v Nemčijo: — volov, — bikov, — krav, — telet; Moravsko: — volov, — bikov, — krav, — telet; Solnograd: — volov, — bikov, — krav, — telet; na Češko: — volov, — bikov, — krav, — telet; v Trst: — volov, — bikov, 43 krav, — telet; v Švico: 45 volov, 22 bikov, — krav, — telet.

Cena je bila za 100 kilogramov žive teže: klavni voli, tolsti od K 78.— do K 86.— (izjemoma K 92.—), poltolsti od K 68.— do K 76.—, suhi od K 58.— do K 64.—; voli za pitanje od K 60.— do K 66.—; klavne krave, tolste od K 58.— do K 66.—, poltolste od K 46.— do K 56.—, suhe od K 30.— do K 40.—; biki od K 56.— do K 70.—; dojne krave do 4. teleta od K 60.— do K 70.—. čez 4. tele od K 48.— do K 56.—; breje od K 50.— do K 58.—; mlada živina od K 60.— do K 72.—. Za 1 kilogram mrtve teže: telet do K —.— do —.—; svinje od K —.— do K —.—; pitanske svinje od K —.— do K —.—

Sejm klavne živine dne 26. novembra 1909. Zaklana živina: 560 telet, 2111 svinj, 26 komadov drobnice.

Cena klavne živine za 1 kilogram: teleta od K 1.— do K 1.12; teleta Ia (izjemna cena) od K 1.14 do K 1.24; nemške mesne svinje od K —.— do K —.—; nemške pitanske svinje od K 1.34 do K 1.38; ogrske pitanske svinje Ia od K 1.46 do K 1.50; ogrske pitanske svinje IIa od

K 1.34 do K 1.40; mesne svinje od K 1.32 do K 1.46, bosnjaške pitanske svinje. debele, od K 1.28 do K 1.36; bosnjaške pitanske svinje, suhe od K 1.28 do K 1.36; ovce od K —.76 do K —.80; kozlički in jagnjeta od K —.— do K —.—

Letni in živinski sejmi na Štajerskem.

Sejmi brez zvezdic so letni in kramarski sejmi; sejmi, znamenovani z zvezdico (*) so živinski sejmi, sejmi z dvema zvezdicama (**) pomenijo letne in živinske sejme

Dne 6. decembra v Trbovljah**, okr. Laško; na Dobrni**, okr. Celje; v Ormožu*; pri Sv. Miklavžu na Polju**, okr. Kozje; v Sevnici**, v Vučenici**, okr. Marnberg; v Celju*; v Lučah**, okr. Arvež.

Dne 7. decembra v Ormožu (svinjski sejem); v Radgoni.

Dne 9. decembra na Ptuj (sejem s ščetinarji); v Imenem (sejem s ščetinarji), okr. Kozje; v St. Ilju**, okr. Maribor; na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem); v Dobovi*, okr. Brežice; v Mariboru*; v Gradcu*.

Dne 10. decembra v Gradcu (sejem z mlado živino).

Dne 11. decembra v Brežicah (svinjski sejem).

Dne 12. decembra pri Sv. Lovrencu, okr. Celje.

Dne 13. decembra v Zalcu**, okr. Celje; v Jurklostru**, okr. Laško; Sv. Peter na Medvedovem selu**, okr. Kozje; v Studenicah**, okr. Slov. Bistrica; v Rogatcu (sejem z veliko živino).

Dne 14. decembra v Ljutomeru**; v Ormožu (svinjski sejem).

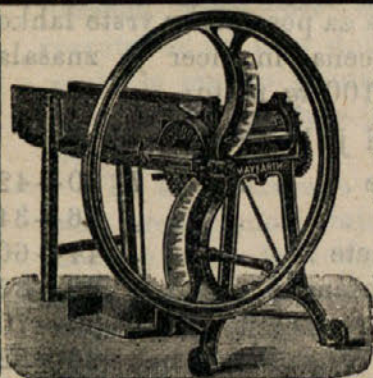
Dne 15. decembra na Ptuj (sejem s konji, govedom in ščetinarji); v Imenem (sejem s ščetinarji), okr. Kozje; v Arvežu (sejem z drobnico).

Dne 16. decembra na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem); v Gradcu*.

Dne 17. decembra v Gradcu (sejem z mlado živino).

Dne 18. decembra v Brežicah (sejem z mlado živino).

Dne 21. decembra v Laškem**; v Ormožu (svinjski sejem); v Radgoni*.

Stroje za pripravljanje krme
slamoreznice, stroje rezanje repe, pripravljanje zdroba, parjenje krme, kotljske peči, sesalke za gnojnico

izdelujejo in pošiljajo v najnovejših in izbornih konstrukcijah 418-6

Ph. Mayfarth & Co.
tvornice kmetijskih strojev, tivarne železa in parna kladiva

DUNAJ II., Taborstrasse 71.

Zahtevajte obširne kataloge, ki se pošiljajo zastonj in poštne pro-to. Zastopnike in preprodajalce si želimo.

Gospodje naročevalci

se uljudno naprosijo, da se pri naročevanju blaga sklicujejo na naš list.

Oznanila v „Gospodarskem Glasniku“ dosežejo pri veliki izdaji največjo razširjatev.

Za jesensko gnojenje

travnikov, njiv, deteljišč se poleg Tomažev žlindre, superfosfata in kostne moke neobhodno rabi dodatek

kajnita ali 40% kalijeve soli.

Samo tam, kjer se poleg fosforjeve kisline in dušika daje tudi kalij, je mogoče računati na popolen pridelek.

Kalijeva gnojila (kajnit, 40% kalijevo sol) pošiljajo in prodajajo vse kmetijske podružnice in njih zveze pod pogoji kalijevega sindikata.

Pojasnila in knjižico o porabi vseh gnojil razpošilja brezplačno

kmetijska posredovalnica kalijevega sindikata v Gradcu, Raubergasse št. 11.
286-12

Ure na obroke

dobi vsakdo.

Štv. 72. prava 14 karatna zlata Plaque ura za gospode ali dame, fino gravirano kolesje na kamenih, K 20.— Ista z dvojnimi pokrovcem K 25.—

Štv. 73. Prava srebrna ura za gospode ali dame, s tremi zelo močnimi srebrnimi pokrovcem, obilno gravirana, s sliko konja, jelena, leva ali pokrajine, dobro kolesje, točno regulirana K 30.—

Štv. 74. Zadnja novost: Srebrna osemnedevna remonterka za gospode, ki teče enkrat navita neprenehoma 8 dni, na rubinih vidno zunaj K 35.—

Štv. 75. Prekrasna tula remonterka za gospode ali dame s 3 pokrovcem in pozlačeno krono, zanesljivo kolesje K 18.—

Štv. 76. Niklasta remonterka za dečke, odprta, moderna in lepo gravirana K 8.—

Cene se razumejo na obroke po 2 K mesečno; pri naročilu pa se mora polovica zneska poslati naprej ali pa plačati po povzetju.

Wiener Uhrenhaus Heinrich Weiss
Dunaj XIV, 1/L. G. 259-24

2 kroni mesečno.

Franckova :špecialiteta rži:

Perl-rž

kot najboljša žitna kava,
močan vonj,
kavi podobni okus,
snažno izdelovanje in
slastni zavoji.

Najsigurneje jamstvo za skrbno pripravljanje nudijo: **Henr. Francka sinovi.**

Mali dodatek pravega :Franckovega:

pridatka k kavi

daje „Perlrženej-kavi“

polnejši okus,
lepo zlatorujavo barvo

Pristna

samo s to

varstv. znamko:

Varstv. znamka.

in
imenom

:Franck:

X 5726 05 I.

359-5

Prva štajerska trsničarska zadruga

(pošta Juršinci pri Ptuj)

ima na prodaj

cepljene trte najboljše kakovosti in sicer vse priporočljive vrste na običajnih podlagah kakor tudi na različnih križankah.

Letos so znižane cene.

Ceniki so brezplačno na razpolago. 480-4